

G.M.-१००४०७९) ३०५८०० - ०३००

केबल दूरचित्रवाणीवरील करमणूक
शुल्काची वसुली करण्यासंबंधीची
कार्यपद्धती - सुधारीत आदेश.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग,
शासन परिपत्रक क्रमांक : ईएनटी-१०००/प्र.क्र.२८९/टी-३,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ३१ जानेवारी २००१.

- वाचा :- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: ईएनटी-१०९२/
प्र.क्र.४०५/टी-३, दिनांक २५-१२-१९९२.
२) शासन परिपत्रक, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: ईएनटी-१०९२/
प्र.क्र.४०५/टी-३, दिनांक ४-२-१९९३.
३) शासन परिपत्रक, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: ईएनटी-१०९८/
प्र.क्र.१९३/टी-३, दिनांक १२-०५-१९९८.
४) शासन परिपत्रक, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: ईएनटी-१०९८/
प्र.क्र.१९३/टी-३, दिनांक ०२-०६-१९९८.

परिपत्रक

केबल दूरचित्रवाणीवर दिनांक २५-१२-१९९२ पासून करमणूक शुल्क आकारण्यास
सुरुवात झाली. हे शुल्क वसुल करण्यासंबंधीच्या प्रशासकीय कार्यपद्धतीत वेळोवेळी सुधारणा
करण्यात आली आहे. केबल ॲपरेटर्स त्यांनी दिलेल्या जोडण्यांची खारी संख्या घोषित करीत
नाहीत च त्यामुळे करमणूक शुल्काची प्रत्यक्ष वसुली अपेक्षेपेक्षा फार कमी होत आहे. या बाबी
विचारात घेवून, करमणूक शुल्काची वसुली पूर्णपणे च वेळेवर व्हावी यादृष्टीने प्रशासकीय
कार्यपद्धतीत सुधारणा करण्याचा प्रस्ताव काही काळ शासनाच्या विचाराधीन होता.

२. शासनाने संदर्भाधीन दिनांक १२-०५-१९९८ च्या शासन परिपत्रकाद्वारे असे
आदेश दिले होते की, केबल ॲपरेटर जोडणीधारकाकडून घेत असलेल्या कोणत्याही स्वरूपातील
वैशाची त्याने जोडणीधारकास पावती देणे आवश्यक आहे. तसेच, या पावतीवर त्याने त्याचा
नोंदणी प्रमाणपत्र क्रमांक नु छापल्यास; मुंबई करमणूक शुल्क अधिनियम, १९२३ गधील कलम ४
(२) (ब) खालील अटी च शर्तीचा भंग केला आहे असे गृहीत घरन त्याच्याविरुद्ध घंडनीय कारवाई
करावी. तथापि, यहुतेक सर्व केबल ॲपरेटर अशा पावत्या देत नाहीत असे शासनाच्या निवर्शनास
आले आहे. शासनाच्या आदेशांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी होण्याच्या दृष्टीकोनातून, या
संदर्भात शासन आता पुढीलप्रमाणे सुधारीत आदेश देत आहे :-

(अ) केबल ॲपरेटर जोडणीधारकाकडून कोणत्याही स्वरूपात घेत असलेल्या उदा.
जोडणी एपी, देशभाल एपी, मासिक/त्रैमासिक/चॅमासिक वा यार्थिक आकार
इत्यादी रकमेची पावती त्याने जोडणीधारकास देणे आवश्यक आहे. या पावतीवर

ऑपरेटरचा नोंदणी प्रमाणपत्र क्रमांक छापणे आवश्यक आहे. केबल ॲपरेटरने पावती त्रूटी दिल्यास, श्रोटे प्रतिज्ञापत्र दाखल केल्याबद्दल त्याच्याविरुद्ध फौजदारी कारवाई करावी.

- (ब) केबल ॲपरेटरने जोडणीधारकास यावयाच्या पावतीचा नमुना (प्रपत्र - "ब") सोबत जोडला आहे. प्रत्येक पावती दोन भागात असावी. तसेच प्रत्येक पावती पुस्तकात १००० पावत्या असाव्यात. या पावत्यांकसिता इंग्रजी वर्णमालिकेतील A ते Z यामधील अक्षराने सुरु होणारी मालिका असावी व प्रत्येक मालिकेत ३ लक्ष पावत्या असाव्यात.
- (क) मुंबई शहर जिल्हा यगद्यांत्रा राज्यातील इतर सर्व जिल्ह्यात, प्रत्येक तहसिलदाराच्या व्यार्थक्षेत्रात काम करणा-या केबल ॲपरेटरसंनी वरील पावती पुस्तकांना संबंधित तहसिलदार कायालियातून मंजुरी मिळवावी. तहसिलदार कायालियातील अव्यल कारकून दर्जाच्या कर्मचा-याकडे हे काम सोपविण्यात यावे. मुंबई शहर जिल्ह्यात करमणूक शुल्क निरीक्षकांनीच हे काम पार पाडावे. प्रत्येक पावती पुस्तकातील पहिल्या व शेवटच्या पावतीला प्रचलित कार्यपद्धतीनुसार मंजुरी देण्यात यावी. यासाठी केबल ॲपरेटरने एक मंजुरी नोंदवही ठेवावी व पावती पुस्तके मंजूर केल्यानंतर संबंधित कर्मचा-यांनी जरुर ती नोंद संदर नोंदवहीत घ्यावी. नोंदवहीचा नमुना (प्रपत्र - "क") सोबत जोडला आहे.
- (ड) केबल ॲपरेटरने जोडणीधारकास दिलेल्या पावत्यांच्या स्थलग्रन्तीचे नाशन प्रतिवर्षी एप्रिल महिन्यात करावे. केबल ॲपरेटरने नाशनाच्या दिनांकाच्या लागतपूर्वीच्या वित्तीय वर्षात शासनाकडे भरलेल्या करमणूक शुल्काची रक्कम व त्याने दिलेल्या पावत्यांच्या आधारे येणारी करमणूक शुल्काची रक्कम यांची पटताळणी करून पाहिल्यानंतर संबंधित करमणूक शुल्क निरीक्षकाने पावत्यांच्या स्थलग्रन्तीचे नाशन करावे. प्रत्येक केबल ॲपरेटरने एक नाशन नोंदवही जतन करावी व पावत्यांच्या स्थलग्रन्तीचे नाशन वेळ्यानंतर करमणूक शुल्क निरीक्षकाने तशी नोंद नाशन नोंदवहीत करावी. नाशन नोंदवहीचा नमुना (प्रपत्र - "ड") सोबत जोडला आहे. जर अंदी पटताळणी वेळ्यानंतर केबल ॲपरेटरकडे करमणूक शुल्काची रक्कम येणे आहे असे आढळल्यास तशी नोंद पावती नाशन नोंदवहीत करून नंतर पावत्यांच्या स्थलग्रन्तीचे नाशन करावे. त्यानंतर थकीत रक्कम यिहित कार्यपद्धतीनुसार वसूल करावी.

३. शासन परिपत्रक, गहसूल व वन विभाग क्रमांक : ईएनटी १०९८/प्र.क्र.१९३/टी-१, दिनांक १२ मे १९९८ अन्वये केबल ॲपरेटरने जिल्हाधिका-यांसमोर दाखल करावयाच्या प्रतिज्ञापत्राचा नमुना यिहित केला होता. त्यामध्ये अशी तखूद होती की, प्रतिज्ञापत्रातील गाहिती श्रोटी असल्याचे आढळल्यास ॲपरेटर फौजदारी कारवाई होण्यास पात्र उरेल. तथापि, हया प्रतिज्ञापत्रात शासन परिपत्रक, गहसूल व वन विभाग क्रमांक : ईएनटी १०९८/प्र.क्र.१९३/टी-१, दिनांक २ जुलै १९९८ अन्वये सुधारणा करण्यात आली आहे. त्यानुसार आता प्रतिज्ञापत्रातील गाहिती श्रोटी आढळल्यास केबल ॲपरेटर, नोंदणी प्रमाणपत्र व उत्त अधिनियमातील कलम ४ (ब) अंतर्गत परवानगी रद्द होण्यास पात्र उरतो. तथापि, केबल ॲपरेटरस त्यांनी दिलेल्या नोंदवहीची मारी मंस्या घोषित करीत नाहीत व मोठया प्रमाणावर करमणूक शुल्क चुकवेगिरी

करतात असे शासनाच्या निदर्शनास आले आहे. करमणूक शुल्क चुकवेंगरीची ही प्रवृत्ती मोळून काढण्यासाठी खोटे प्रतिज्ञापत्र दाखल करणा-या केबल ॲपरेटरविरुद्ध फौजदारी कारवाई करण्याची तस्तूद पूर्वीत लागू करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे. त्याकरीता केबल ॲपरेटरकडून घ्यावयाच्या प्रतिज्ञापत्रात सुधारणा करण्यात आली असून, सुधारीत प्रारूप सोबत जोडण्यात आले आहे.

४. केंद्र शासनाने केबल टेलिझिजन नेटवर्कस् (रेग्युलेशन) ॲक्ट, १९९५ मध्ये दिनांक ८ सप्टेंबर २००० रोजी सुधारणा केली आहे. त्यानुसार स्वाभित्रहक्क (Copyright) नसलेल्या चित्रपटांचे प्रसारण करण्यास केबल ॲपरेटर्सना प्रतिबंध करण्यात आला आहे. या तस्तुदीचा भंग केल्यास संबंधित केबल ॲपरेटर दंडनीय कारवाईस पाव्र उरतो. ही बाब विचारात घेता केबल ॲपरेटरकडून घ्यावयाच्या सुधारीत प्रतिज्ञापत्रात, संबंधित केबल ॲपरेटर केबल टेलिझिजन नेटवर्कस् (रेग्युलेशन) ॲक्ट, १९९५ चे पालन करील य त्याचा भंग झाल्यास दंडनीय कारवाईस तो पाव्र राहील अशी तस्तूद अंतर्भूत करण्यात आली आहे.

५. वरील वार्षीस्ट्रीरीज केबल दूरचित्रवाणीवरील करमणूक शुल्क वसुली वाढविण्याच्या दृष्टीकोनातून पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्याच्या सूचना सर्व विभागीय आयुक्त व सर्व जिल्हापिकारी यांना देण्यात येत आहेत :-

- १) ज्या जिल्हयांमध्ये केबल ॲपरेटर्सचे सर्वेक्षण पूर्ण झाले असेल असे जिल्हे खोरीज करून, इतर सर्व जिल्हयांमध्ये अन्य विभागातील कर्मचारीवृद्ध मागवून (Requisition) घेवून, दिनांक १ फेब्रुवारी २००३ ते दिनांक १५ फेब्रुवारी २००३ या कालावधीत विस्तृत सर्वेक्षण करण्यात यावे.
- २) सर्वेक्षणात आढळलेल्या जादा जोडण्यांच्या चापरीत पुढीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी :-
 - (अ) मुंबई करमणूक शुल्क अधिनियम, १९२३ मधील कलम ४ ब मधील तस्तुदीनुसार चुकविलेल्या करमणूक शुल्काचे निर्धारण करावे,
 - (ब) करमणूक शुल्क निर्धारणाचे आदेश बजाविताना जर शुल्काची रक्कम रुपये २५,०००/- या त्यापेक्षा जास्त असेल तर आदेश बजाविण्यापूर्वी सक्षम न्यायालयात कॅचेट (Caveat) दाखल करावे,
 - (क) करमणूक शुल्क निर्धारणाचे आदेश उशीरात उशीरा दिनांक २८ फेब्रुवारी २००३ पर्यंत पारीत करावेत. विहित मुदतीत केबल ॲपरेटरने शुल्क भरले नाही तर सक्तीच्या उपाययोजनेद्वारे शुल्काची वसुली करण्यात यावी,
 - (इ) यादीव जोडण्यांच्या प्रमाणात जादा अनामत ठेव (Security Deposit) घ्यावी,
 - (इ) पूर्वी दाखल केलेल्या प्रतिज्ञापत्रात घोषित केलेल्या जोडण्यांच्या संख्येपेक्षा जास्त जोडण्यां सर्वेक्षणात आढळून आल्या असतील तर करमणूक शुल्क चुकविल्याबद्दल उवत अधिनियमातील कलम ५ अनुसार संबंधित केबल ॲपरेटरविरुद्ध फौजदारी खाटला दाखल करावा. याल्लोरीज खोटे

प्रतिज्ञापत्र दाखल केल्याबद्दलही संबंधित केबल ऑपरेटरविरुद्ध फौजदारी घटला दाखल करण्यात यावा,

(इ) केबल ऑपरेटरकडील करमणूक शुल्काची वसूली बेळेवर न करणा-या अथवा थकीत रकमेच्या वसुलीसाठी सर्वोतोपरी प्रयत्न न करणा-या करमणूक शुल्क यंत्रणेतील अधिका-यांविरुद्ध/कर्मचा-यांविरुद्ध शिस्तभंगाची कठोर कारवाई तात्काळ करावी. तसेच यिहित कार्यपद्धतीचा अघलंब करून, अशा अधिकाऱ्यांच्या/ कर्मचाऱ्यांच्या चेतनातून करमणूक शुल्काची थकीत रकम घसूल करावी.

- ३) केबल ऑपरेटरांनी दिलेल्या सर्व जोडण्यांवरील करमणूक शुल्काची संपूर्ण व येळेवर वसूली करण्याच्या दृष्टीने एक वृत्ती आराखडा दिनांक ३१ मार्च २००७ पर्यंत राबविष्यात यावा व त्याच्या अंमलबजावणीसाठी अपर जिल्हाधिकारी व निवासी उपजिल्हाधिकारी यांना व्यक्तिशः जबाबदार घरण्यात यावे.
- (४) विभागीय स्तरावर, विभागातील प्रत्येक जिल्ह्याच्या कृती आराखड्याच्या अंमलबजावणीसाठी उप आयुक्त (करमणूक शुल्क) यांना जबाबदार घरण्यात यावे.

६. शासनाच्या उपरोक्त दिनांक १२ मे १९९८ व दिनांक २ जुलै १९९८ च्या परिपत्रकान्याये देण्यात आलेल्या अन्य आदेशांमध्ये कोणताही बदल करण्यात आलेला नमून, त्यांची अंमलबजावणी पूर्वीप्रमाणेच करण्यात यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नायाने,

(माधव काळे)

कार्यासन अधिकारी,
महसूल व यन विभाग.

सोबत : १. प्रतिज्ञापत्राचा नमूना
२. प्रपत्र अ, ब, क व ड.

प्रति,

सर्व विभागीय आयुक्त.

सर्व जिल्हाधिकारी.

प्रधान महालेलापाल (लेल्यापरीक्षा), महाराष्ट्र-१, मुंबई.

महालेलापाल (लेल्यापरीक्षा), महाराष्ट्र-२, नागपूर.

नियडुनस्ती, टी-२ कार्यासन, महसूल व यन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

प्रतिशापत्र

मी

याद्वारे शपथपूर्वक घोषित करतो की, मी दिनांक

दय

यर्हं शाहणार

पासून केबल दूरधिक्रयाणी
ऑपरेटरचा सोबतच्या करीत आहे. मी ज्या विभागात जोडण्या दिल्या आहेत त्याची माहिती
सोबतच्या प्रपत्र अ मध्ये दर्शविली आहे.

२. मी घोषित करतो की, वरील कार्यक्षेत्रात मी आज दिनांक रोजी एकूण
इतक्या जोडण्या दिल्या असून, जोडणीधारकांची यादी सोबतच्या प्रपत्र अ मध्ये दिली आढे.

३. मी घोषित करतो की, मी पत्थेक जोडणीधारकाकडून रुपये इतकी रकम
मासिक/विमाही/अध्यार्थिक/यार्थिक वर्गांची म्हणून घेत असून त्याचा तपशील जोडणीधारकाच्या
नावासनावेर प्रपत्र अ मध्ये दर्शविला आहे.

४. मी घोषित करतो की, मुंबई करमणूक शुल्क अधिनियम, १९२३ य तदांतात मुंबई^१
करमणूक शुल्क नियम, १९५८ यांतील तरतुदी यांचे तसेच केबल टेलिविजन नेटवर्कस,
(रेग्युलेशन) ऑफट, १९९५ मधील तरतुदीचे आणि सार्वजनिक हितार्थ जिल्हाधिका-यांनी दिलेल्या
सूचनाचे मी पालन करीन. वरील अधिनियमांतील य त्याखालील नियमामधील तरतुदीचा
माझ्याकडून भंग झाल्यास मी दंडनीय कारवाईस पात्र ठरेन.

५. मी घोषित करतो की, मी दिलेल्या सर्व जोडण्यांची माहिती सोबतच्या प्रपत्र अ मध्ये
दर्शविली असून, त्याप्रत देय असलेल्या करमणूक शुल्कांची रकम नियमितपणे भरीन.

६. मी आणखी असेही घोषित करतो की, मी याद्वारे दिलेली जोडण्यांची माहिती खरी असून,
ती खोटी असल्यादे आळल्यास मी माझ्यायिरुद्द्द पौजदारी कारवाई होण्यास पात्र ठरेन.

सोबत : प्रपत्र अ.

दिनांक :

प्रतिशापकांची सही

माझ्यासाठी,

: जिल्हाधिकारी / तहसिलदार.

:

(टिप - १) हे प्रतिशापत्र २० रुपयांच्या मुद्रांक बागदावर टकळिलित करावे.

२) परि.२ मध्ये प्रतिशापत्राचा दिनांक नमूद कराया.

प्रपत्र-“अ”

केवल ऑपरेटरच्या कार्यक्षेत्राचा तपशील व जोडणीधारकांची नावे व
त्यांच्याकडून केवल ऑपरेटर आकारीत असलेल्या रक्कमेची जाहिती

अनु- क्रमांक	जोडणीधारकाचे नाव	पत्ता	जोडणीधारकांकडून घेण्यात येत असलेली रक्कम (ही रक्कम प्रतिमाह/तिनाहूनीकमासिल/ यांत्रेक असल्याचा संतां उल्लेख करावा)
१	२	३	४
१			
२			
३			
४			
५			
६			
७			
८			
९			
१०			

टीप : जोडणीधारकाचा पत्ता लिहिताना त्यात शक्यतो सलगपणा राहील याची दक्षता घ्यावी, जेणेकरून सर्वेषण करताना कर्मचा-यांना सोयीचे होईल. सलगपणा म्हणजे जोडणीधारकांची नावे लिहिताना शक्यतो प्रथम रस्त्याची एक बाजू हे संपल्यानंतर रस्त्याची दुसरी बाजू असा क्रम ठेवावा. क्रमांक लिहिताना शक्यतो ओढीने तपासणी करता येईल या पद्धतीने लिहावे. हेच तत्त्व वापरून ग्रामिण भागातही सर्वेषण सलगपणे करता येईल हे विचारात घेऊन पत्त्याबाबत तपशील द्यावा.

वेदेशन गोपेतरके गोडगीधारकर गवान्ताव गवान्ता लग्जना॥

卷之三

पावती यान्हें (३) दाखड़ी (४) एआकड़ी :
कंदवल गेटदारे नामे कुमारी बाला :
नोंद अनी प्रभावी एवं उत्तमी :

Fachliche Anleitungen:

अनु- क्रमांक	जोडणीधारकाचे नाव व पता	पावती ज्या कालावधीसाठी दिली आहे तो कालावधी	जोडणीधारकाकडून घेतलेल्या एकमेचा तपशील उदा. मासिप/त्रैमासिक/षणमासिक वर्गाणी इत्यादी
१	?	३	५

येन्वत आपेटरची वा त्याच्या प्रतिनिधित्वी सही

केवल ऑपरेटरले जोडणीयारकास घावदयात्या पावल्याच्या पुरतासास गंगुरी दे परवारांबंधिचिया
पावती मंगुरी नोंदवाईचा नमुना

केवल वेटवर्कचे आवः

पावतीचा रंग	मालिका	पावती	पावती क्रमांक	पावती पर्यंत	मंजुरी देणा-या अधिका-याचे नाव य पदनाम	मंजुरीचा दिनाक व मंजुरी देणा-या अधिका-याची सही	केवल ऑपरेटरची सही	केवल पुस्तकातील पावतीची देय फरमणूक शुल्काचा भरणा ज्या दिनाकापर्यंत करण्यात आला आहे तो दिनांक अणि संबंधित करण्याकृत शुल्क निरीकाची दिनांकित सही
१	२	३	४	५	६	७	८	९

केवल ऑपरेटरने नोडमिश्रणाराया दिलेल्या पात्रत्यांच्या रक्कमप्रतीच्या नाशनारांखद्याच्या
पात्रती नाशन नोंदवहीच्या नमुना

केवल गेटवर्फे गाव :

अनु- क्रमांक	भालिका	पावती पुस्तक क्रमांक	पावती क्रमांक	पावत्या जपा	फरमणूक शुल्क	स्वल्पप्रतीचे	करमणूक
		पासून	पर्यंत	कालावधीत वापरण्यात आत्या	भरल्याचा तपशील	नाशन केल्याचा दिनांक व केवल आॅपरेटरची सही	शुल्क निरीकाकाची दिनांकित सही व शेरा
१	२	३	४ अ	४ ब	५	६	७